

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін та доповнень до Закону України «Про судовий збір» щодо усунення перешкод у доступі до правосуддя (реєстр. № 3174 від 23 вересня 2015 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 27 січня 2016 року (протокол №40) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін та доповнень до Закону України «Про судовий збір» щодо усунення перешкод у доступі до правосуддя (реєстр. № 3174 від 23 вересня 2015 року) (далі – Законопроект), поданий народним депутатом України Долженковим О.В.

Згідно із пояснювальною запискою метою Законопроекту є створення максимально сприятливих умов для фізичних або юридичних осіб, пов'язаних із незначними судовими витратами (зокрема, на сплату судового збору) при їх зверненні до судів для вирішення спорів.

Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про судовий збір» окремими положеннями щодо зниження розміру ставок судового збору при поданні будь-якою особою апеляційної, касаційної скарги або заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України для забезпечення реалізації їх конституційного права на апеляційне або касаційне оскарження рішень судів першої інстанції, встановлення для юридичних осіб максимальних розмірів ставок судового збору по спрам майнового характеру в рамках цивільного, адміністративного судочинства, а також зниження максимального розміру ставки судового збору в спрах майнового характеру в рамках господарського судочинства для усунення перешкод у доступі юридичних осіб до правосуддя.

Законодавчими актами, що визначають дану сферу правового регулювання, є Закон України «Про судовий збір». Необхідність внесення змін до інших законодавчих актів, крім цього нормативно-правового акту, для вирішення проблеми, порушеної у Законопроекті, відсутня.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Відповідно до статті 92 Конституції України визначено перелік питань, що мають регулюватися виключно законами України, зокрема, виключно законами України визначаються система оподаткування, податки і збори, у тому числі судовий збір, як особливий різновид державного збору, засади його сплати тощо.

Законом України «Про судовий збір» на законодавчому рівні врегульовано питання справляння судового збору, сплата якого передбачена Кодексом адміністративного судочинства України, Цивільним процесуальним кодексом України та Господарським процесуальним кодексом України.

Положення згаданого Закону України визначають поняття судового збору, платників та об'єкти справляння судового збору, розміри ставок, пільги щодо сплати судового збору, порядок сплати та повернення судового збору, підстави відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати, спрямування судового збору.

Комітет звертає увагу, що чинним законодавством встановлено ставки судового збору як при поданні відповідних позовних заяв до суду першої інстанції, так і при поданні апеляційної, касаційної скарги або заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України у порядку цивільного, адміністративного та господарського судочинства.

У зв'язку із набранням чинності 1 вересня 2015 року прийнятих Верховною Радою України змін до Закону України «Про судовий збір» (Закон України від 22 травня 2015 року №484-VIII) були змінені ставки судового збору, переглянуто перелік пільгових категорій суб'єктів сплати судового збору тощо, у зв'язку із чим виникає потреба вивчити результати застосування цього законодавчого акту та узагальнити практику реалізації чинних положень Закону України «Про судовий збір».

Водночас, зважаючи на правову позицію, вкладену у Рішенні Європейського суду з прав людини від 19 червня 2001 року у справі «Креуз проти Польщі» Комітет застерігає, що сплата судового збору не повинна перешкоджати доступу до правосуддя, ускладнювати цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, та має переслідувати законну мету.

Разом з цим, порядок обчислення судового збору, встановлення системи пільг зі сплати судового збору, встановлення того чи іншого розміру ставок

судового збору є предметом виключного правового регулювання Закону про судовий збір, оскільки судовий збір – це різновид обов'язкового платежу до Державного бюджету України, тобто різновид збору у розумінні виключної законодавчої регламентації згідно статті 92 Конституції України.

Розміри ставок судового збору визначені статтею 4 Закону України «Про судовий збір», що і є значною мірою предметом запропонованих Законопроектів змін.

Основним законодавчим актом, що регулює відповідну сферу правовідносин є Закон України «Про судовий збір», реалізація Законопроектів не потребує додаткових змін до інших законів, узгоджується з приписами Конституції України.

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), внесення запропонованих Законопроектів змін до чинного законодавства є сферою реалізації конституційних повноважень парламенту та узгоджується з нормами Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін та доповнень до Закону України «Про судовий збір» щодо усунення перешкод у доступі до правосуддя (реєстр. № 3174 від 23 вересня 2015 року), поданий народним депутатом України Долженковим О.В., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ